



Punkt 10.

Socialøkonomiske virksomheder i beskæftigelsesindsatsen

2013-27761

Familie og Beskæftigelsesforvaltningen fremsender til Beskæftigelsesudvalget orientering

At samarbejde med socialøkonomiske virksomheder har været drøftet i Jobcenter Aalborg's ledergruppe

At Jobcenter Aalborg følger området og orienterer om nye tiltag og initiativer, der kan fremme samarbejdet med socialøkonomiske virksomheder

Beslutning:

Til orientering



Sagsbeskrivelse

Baggrund

Der er i dag omkring 300 socialøkonomiske virksomheder på landsplan. Denne type virksomhed opnår i disse år mere og mere bevågenhed. Det skyldes, at de placerer sig midt mellem det offentlige og private med bud på, hvordan der både kan drives forretning og skabes plads til udsatte borger. Det de kan og gør, er at kombinere den beskæftigelsesrettede eller sociale indsats med en reel produktion på markedsvilkår uden det er konkurrenceforvridende¹. Med andre ord. Det man ser socialøkonomiske virksomheder gøre, er at skabe rummelige arbejdspladser og fremme svage borgers kompetencer ved at indrette arbejdspladsen og arbejdsopgaverne efter målgruppens særlige behov.

Det er i det lys de socialøkonomiske virksomheder oftere og oftere bliver fremhævet i den beskæftigelsesrettede indsats. Fordi de formår at inkludere borgere, der ikke ellers ville kunne finde beskæftigelse, og fordi der ikke bare "leges beskæftigelse" i et projekt, men målgruppen rent faktisk deltager i en reel produktion.

Interessen for socialøkonomiske virksomheder har således også de seneste år vundet mere og mere indpas i den politiske bevidsthed. Ved forrige års finanslovsforhandlingerne for 2013 blev der indgået aftale mellem Regeringen og Enhedslisten om, at støtte udviklingen af socialøkonomiske virksomheder. Aftalen indebar bl.a., at der blev nedsat et hurtigt arbejdende udvalg, der fik til opgave at undersøge barrierer for etablering og udvikling af socialøkonomiske virksomheder og komme med anbefalinger.

Dette arbejde er fulgt op af Socialministeriet og Beskæftigelsesministeriet, der primo september 2014 lancerede 10 initiativer, der skal fremme mulighederne for at etablere en socialøkonomisk virksomhed samt understøtte kommunerne i at indgå samarbejde med socialøkonomiske virksomheder. Et af initiativerne er nedsættelse af en arbejdsgruppe, der skal se på mulighederne for at lempe reglerne om forholdstal for visse målgrupper, når de ansættes i socialøkonomiske virksomheder.

Definition og afgrænsning af socialøkonomiske virksomheder

Noget af det, der har voldt problemer for eksperter, politikere og ansatte i kommunerne er afgrænsningen af socialøkonomiske virksomheder fra andre typer virksomheder. Der har med andre ord manglet en klar og entydig definition.

Det hurtigarbejdende udvalg, der blev nedsat i forbindelse med finansloven 2013, offentliggjorde i efteråret 2013 sin rapport og anbefalinger. Udvalget kom med følgende definition:

Socialøkonomiske virksomheder er private og driver erhverv med det formål gennem deres virke og indtjening at fremme særlige sociale formål.

I forlængelse af denne definition skriver udvalget videre i rapporten, at socialøkonomiske virksomheder skal forstås som virksomheder, der lever op til følgende fem kriterier:

1. Socialt formål: virksomhedens primære formål har samfundsgavnlig karakter; det vil sige, at formålet har et socialt, beskæftigelses-, sundheds-, miljømæssigt eller kulturelt sigte, som desuden fremmer aktivt medborgerskab.
2. Væsentlig erhvervsdrift: virksomheden har et væsentligt element af erhvervsdrift ved salg af serviceydelser eller produkter, som udgør en betydelig del af dens omsætning.
3. Uafhængig af det offentlige: virksomheden har eget CVR-nummer og fungerer uden væsentlig offentlig indflydelse på ledelsen og driften af virksomheden.
4. Social overskudshåndtering: virksomheden anvender hele sit overskud til primært at fremme sociale formål, reinvestere i egen eller andre socialøkonomiske virksomheder og sekundært til begrænset udbetaling af udbytte til investorer.

¹ Når de vurderes ikke at være konkurrenceforvridende skyldes det, at alle typer virksomheder frit kan vælge at sælge pladser til det offentlige, eller beskæftige personer i fleksjob eller løntilskud. Dertil kommer, at priserne for de ydelser, som de ansatte producerer, matcher priserne i tilsvarende virksomheder.



5. Ansvarlig og inddragende virksomhedsledelse: virksomheden er transparent i sit virke og har en værdiskabende og etisk forsvarlig ledelse.

Vedttaget lov om socialøkonomiske virksomheder

Udvalget anbefalinger ser ud til at være blevet fulgt, for i primo juni 2014 blev der vedtaget en lov under Ministeriet for børn, ligestilling, integration og social forhold vedr. indførelse af en registreringsordning for socialøkonomiske virksomheder. Hensigten er at socialøkonomiske virksomheder får en fælles identitet.

Regeringens 10 initiativer

Senest har Socialministeriet og Beskæftigelsesministeriet som nævnt netop offentliggjort et udspil med ti initiativer til i alt 40 mill. kroner, der skal styrke indsatsen for socialøkonomiske virksomheder.

Fire af initiativerne er på Beskæftigelsesministeriets område:

- Pulje til styrket kommunal indsats: Der udbydes midler, der skal hjælpe særligt motiverede og interesserede kommuner til at styrke deres indsats for og samarbejde med socialøkonomiske virksomheder.
- Undersøgelse af muligheden for at lempe rimelighedskravet: Der nedsættes en arbejdsgruppe med inddragelse af arbejdsmarkedets parter, som undersøger muligheden for at socialøkonomiske virksomheder kan fravige rimelighedskravet.
- Forlængelse af det Sociale Vækstprogram: Det Sociale Vækstprogram forlænges frem til 2016. Vækstprogrammet er et forretningsudviklingsforløb målrettet socialøkonomiske virksomheder.
- Private partnerskaber: Der igangsættes et program, der skal fremme etablering og udvikling af partnerskaber mellem socialøkonomiske virksomheder og større danske virksomheder.

De øvrige seks initiativer er på Socialministeriets område:

- Vækstcenter for socialøkonomiske virksomheder: Der etableres et vækstcenter, der skal tilbyde socialøkonomiske virksomheder hjælp og vejledning til love og regler samt styrke samarbejdet med blandt andet offentlige myndigheder.
- Råd for socialøkonomiske virksomheder: Rådet skal følge sektorens udvikling samt arbejde for et styrket fokus på socialøkonomiske virksomheder på tværs af den offentlige, private og frivillige sektor.
- Registreringsordning for socialøkonomiske virksomheder: Der introduceres en særlig registreringsordning for socialøkonomiske virksomheder, som skal bidrage til at definere, legitimere og regulere sektoren.
- Oplysningsindsats om socialøkonomiske virksomheder: Målrettede oplysningsaktiviteter skal øge kendskabet til socialøkonomiske virksomheder, så interessen for at samarbejde med, investere i, og efterspørge produkter fra socialøkonomiske virksomheder stiger.
- Værktøjskasse til dokumentation af effekt: Der udarbejdes en værktøjskasse med redskaber, der kan støtte og vejlede socialøkonomiske virksomheder til selv at dokumentere deres arbejde samt de resultater, de skaber.
- Styrket socialøkonomisk iværksætteri og forretningsdrift: Der iværksættes en række aktiviteter rettet mod at sikre socialøkonomiske iværksættere og virksomheder bedre adgang til sparring og vejledning i forhold til at udvikle deres forretningsidé og etablere eller udvide egen virksomhed.

Udspillet følger op på rapporten fra Udvalget for socialøkonomiske virksomheder, som regeringen modtog i efteråret 2013.

Beskæftigelsesindsatsen og socialøkonomiske virksomheder

Det særlige ved socialøkonomiske virksomheder er, som beskrevet tidligere, at de typisk specialiserer sig i at håndtere en helt specifik målgruppe af borgere. Eksempelvis psykisk sårbare, autister, kvinder med anden etnisk baggrund end dansk, hjemløse, mv.

Når socialøkonomiske virksomheder fremhæves af beskæftigelsesministeren skal det ses i lyset af de reformer der har været på beskæftigelsesområdet de seneste år. Heri lægges der op til at borgere skal



støttes til at være i gang og bidrage med selv meget få timer. I det lys vurderes de socialøkonomiske virksomheder, at skulle bringes i anvendelse, hvis fleksjobansatte skal komme i beskæftigelse i kun meget få timer om ugen eller de svageste kontanthjælpsmodtagere og personer i ressourceforløb skal have en tilknytning til arbejdsmarkedet.

Udfordring med at samarbejde med socialøkonomiske virksomheder

En af udfordringerne for jobcentrene i forhold til at indgå samarbejde med socialøkonomiske virksomheder om konkrete borgere er dog, at reglerne om forholdstal, som gælder ved etablering af virksomhedspraktikker og løntilskud, også gælder, når der er tale om socialøkonomiske virksomheder.

Dette er politikere og embedsmænd i centraladministrationen klar over, og derfor blev der i 2013 indført et forsøg med lempeligere regler om forholdstal, når det drejer sig om førtidspensionister. I første omgang kun i tre måneder, men efterfølgende blev forsøgsperioden forlænget, så den nu også gælder for hele 2014.

Med forsøget er det muligt at se bort fra forholdstallet, når førtidspensionister ansættes i virksomhedspraktik i en socialøkonomisk virksomhed, såfremt det lokale beskæftigelsesråd godkender det. Dette er et skridt på vejen, men dels udløber muligheden ved udgang af i år, dels kommer det ikke personer i ressourceforløb samt aktivitetsparate kontanthjælps- og uddannelseshjælpsmodtagere til gode.

Derfor bliver det også interessant at følge, hvad arbejdsgruppen i beskæftigelsesministeriet kommer frem til i deres arbejde med at se på reglerne om forholdstal.

Jobcenter Aalborg og socialøkonomiske virksomheder

Jobcenter Aalborg har ikke i dag en overordnet strategi for at samarbejde med socialøkonomiske virksomheder. Dette ændrer dog ikke på at Jobcenter Aalborg rent faktisk samarbejder med socialøkonomiske virksomheder – bl.a. Kaffé Fair. Ikke fordi Kaffé Fair er socialøkonomisk, men fordi tilbuddet vurderes at kunne bringe den enkelte videre. Dertil kommer, at kommunen selv har projekter der i sit indhold og formål langt hen ad vejen ligner en socialøkonomisk virksomhed. Bl.a. kan nævnes Håndværkerprojekt, der handler om at deltagerne istandsætter hospitals- og skoleudstyr for herefter, i samarbejde med Danida, at sende det til 3. verdenslande. Ligeledes har kommunen Genbrug Nord, hvor gamle møbler, cykler og brugte ting istandsættes og sælges. Foruden salg, er det også muligt for borgere med få midler, at hente ting gratis i butikken. Overskuddet fra salget går til et velgørende formål, som kontanthjælpsmodtagere er med til at pege på.

I takt med, at der bliver behov for fx flere ressourceforløb til udsatte borgere, er der dog ingen tvivl om at jobcentret bør forholde sig til, hvem der kan løse opgaven. Og her kan socialøkonomiske virksomheder være interessante. I sær hvis socialøkonomiske virksomheder får held med at være undtaget reglerne om forholdstal. Bliver det tilfældet vil f.eks Kaffé Fair og andre socialøkonomiske virksomheder kunne etablere virksomhedspraktikpladser, der ikke koster kommunen noget, samtidig med at udsatte borgere får mulighed for at komme i beskæftigelse på særlige vilkår.

Reglerne om forholdstal og rimelighedskravet ses således som den store udfordring for at jobcentret kan indgå i bæredygtige og økonomisk rentable samarbejder med socialøkonomiske virksomheder. Derfor vil Jobcenter Aalborg også nøje overvåge udviklingen på området og følger op på hvilke initiativer, der kommer på beskæftigelsesområdet – bl.a. lempede regler om forholdstal og den særlige pulje, der skal understøtte samarbejde mellem kommuner og socialøkonomiske virksomheder. Når der er nyt vil såvel ledelse som udvalg blive orienteret.